

Zuiden daarentegen zit het egoïsme der steden dieper, duurt langer, de idee van het gemeenschappelijke vaderland is veel minder sterk en voorbereid, zoodat het eenige eeuwen duurt, voor zij werkelijkheid wordt.

Men denke slechts aan den toestand in 1383! Toen waren IJperen, Brugge en Gent onbetwistbaar de eerste steden in Vlaanderen. Onder aanvoering van Philips van Artevelde had Gent zich met Engeland verbonden tegen zijn eigen landheer en diens aanhangers, de burgers van Brugge — daarna trok het op met zijn buitenlandsche bondgenoot tegen het vrije broederlijke IJperen en nam deel aan de belegering en vernietiging van IJperen. Dat België zoo lang afhankelijk bleef van vreemde rijken als zonder voorbeeld is in de geschiedenis, vindt stellig mede zijn oorzaak in het eigengerechtig egoïsme zijner steden. Maar uit dezelfde bron stroomt juist die overvloed van eigenaardig stedschoon in het zoo lang gezegende land van Vlaanderen. Ook de ligging van dit gewest ten opzichte van Holland: de kleine verschuiving naar 't Zuiden en 't Westen is een der oorzaken geweest van het verschil in karakter der steden. België grenst aan drie grootemogendheden, Duitschland, Frankrijk, Engeland, het was en is het slagveld hunner oorlogen; het doorgangsland der wereldgebeurtenissen — ook der economische. Te midden van deze onophoudelijke wrijvingen bloeiden de vlaamsche steden op, voerden successievelijk den boventoon, verworven zich in arbeid en onderling getwist het eigen karakter, totdat zij een speelbal werden van den terugkeerenden wereldoorlog. Vlaanderens noodlot zijn zijn bureu — Brugge, Gent en vooral IJperen kunnen daarvan vertellen.

Men ga onbevooroordeeld de geschiedenis van IJperen na. Deze plaats was de zustersteden in de lakenindustrie voorgegaan. Reeds in 1073 was hier deze nijverheid in bloei. De economisch sterk geworden burgerij geeft het voorbeeld in den vrijheidsstrijd der

gemeenten tegen de macht der grafelijke heeren. Vooral de wevers, in de nijverheid en den raad het toonaangevende element, zijn ook in den politieken strijd de eersten; uit dit gilde slaan telkens weer de hooge vlammen van het oproer.

Haar gunstige ligging maakt deze plaats al heel vroeg tot een station van het wereldverkeer, een hoofdweg der Hansa vertakt zich van IJperen uit naar Noord-Frankrijk en Londen. Reeds in 't begin der 13e eeuw is deze stad onbetwistbaar de eerste in Vlaanderen; omstreeks 1250 moet zij 200.000 inwoners gehad hebben; 4000 weefgetouwen waren toen aan 't werk. De mare van de macht harer burgerschap drong als een sprookje tot in de armere streken van Europa door. Daar overvalt deze stralend gelukkige stad honderd jaar later de groote pest, de Dood van IJperen. In de galerij van de lakenhal heeft het krachtige penseel van Ferdinand Pauwels de schrik van dat jaar, die nooit weer uit de herinnering van het volk verdween, in beeld gebracht: de straat is met lijken bezaaid, een man baant zich een weg door de griezelige menigte, zijn opgeheven hand zwaait met een bel, die zijn medeburgers oproept hun dooden op de klaarstaande karren te laden. Dit was het begin van het einde. Duizende werkzame handen zijn verloren gegaan; verzwakt ziet de stad de onderlinge burgertwisten, die weer beginnen, de vijandigheden van het naijverige Gent en den aanval van het buitenland tegemoet. Nadat zij gedurende drie eeuwen haar rol in den opbloeienden wereldhandel heeft gespeeld, wordt zij nu voor de eerste maal ook in den wereldstrijd meegesleept, die ten slotte haar ondergang zou veroorzaken. In den strijd tusschen Paus Clemens VII en Urbanus VI had de graaf van Vlaanderen partij gekozen voor den eerste en IJperen gedwongen hem te volgen, terwijl de Engelschen gezamenlijk met de burgers van Gent, zich aan de zijde van Urbanus hadden geschaard. Het wordt een bloedig spel met blinde kaarten. De ware oorzaken